

אנשים מופלאים

מטרות:

1. להביא למודעות המשתתפים שיש מעשי חסד, ההופכים אנשים רגילים למופלאים.
2. לברר עם המשתתפים כיצד יכול כל אחד למצוא דרכו בעשיית חסד.

אוכלוסיית היעד: מנהלים, מורים, תלמידי ט' - י"ב.

לוח/בריסטול ועליו רשום ההיגד: "בעיני אנשים מופלאים הם..."
כרטיסי משימה קבוצתיים.
דף העשרה "איך מתחילים".
ניתן להשמיע את שירו של נתן זך "כולנו זקוקים לחסד" במהלך ההפעלה.

מהלך ההפעלה

שלב א' - אישי במליאה

כל משתתף רושם על פתק, הגדרה להיגד "בעיני אנשים מופלאים הם..."
המשתתפים מצמידים את הפתקים ללוח.

שלב ב' - קבוצתי

המנחה מחלק את המשתתפים לקבוצות בנות 4-5 חברים, כל קבוצה מקבלת כרטיס משימה (3 סוגי כרטיסים העוסקים בדמויות שונות).

שלב ג' - דיון במליאה

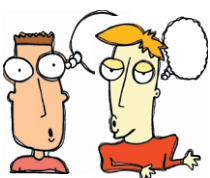
"כולנו זקוקים לחסד,

כולנו רוצים לתת,

רק מעטים יודעים איך" (נתן זך)

שלושת האנשים המופלאים שבהפעלה זו מצאו את ה"איך".

"כל אדם ואדם יכול למצוא את דרכו בעשיית החסד, בתנאי ש..." - המשתתפים מתבקשים להשלים את המשפט.

כרטיס חשימה הבוצתית

ר' זאוויל הממונה על קופת הגמ"ח של החברא קדישא

ר' שמואל זאוויל שפיצר היה ממונה על כל הדירות להשכרה שבבתי נייטין (בין מאה שערים לבין בתי אונגרן). לא היתה לו דירה משלו ולא זיכה את עצמו בזכות שניתנה לכל אחד, להשתתף ב"גורל" (הגרלה) על הדירות. הוא מצא קורת גג בחדר ששימש משרד לחברה-קדישא, שעמד בראשה. זה היה חדר צר וקטן, מרוהט בפשטות: מיטת ברזל צמודה לקיר, שולחן עץ, שני כיסאות עץ, ארון וכספת. על השולחן - פנקס גדול, עב כרס, מכורך בכריכה קשה. דפי הספר היו מלאים שמות של אנשים שהלכו לעולמם, ובצד כל שם, ציון מקום קבורתם. בכספת פנקס, ודפיו היו מלאים שמות, ובצד כל שם כתובת וציון כלשהו, שהיה מעין "קוד" שרק מעטים ידעו לפענחו. ה"קוד" בא לציין את מצבו של האיש. כל אלה שנרשמו בפנקס נמנו עם לקוחות הגמ"ח שלידי החברה-קדישא.

זו היתה אחת מקרנות הגמ"ח הגדולות בירושלים. מי שנזקק להלוואה ללא ריבית התייצב לפני ר' זאוויל, נתן בידו משכון וקיבל מה שקיבל. ערבים לא נדרשו משני טעמים: שלא לבייש את הנזקק, שלא יצטרך לבקש חסדים מהזולת, ושלא יידעו מי שאינם צריכים לדעת, שהאיש הוא נזקק. העניין נשאר חתום בין הלווה לבין ראש הגמ"ח.

הרבה משפחות, וגם גלמודים, קיבלו מידי גמילות-חסד. הוא לא הקשה על אלה שפנו אליו. מעולם לא שאל: לשם מה נחוץ הכסף? ואמר: "אם אדם מטריח עצמו, מכתת רגליו ובא לבקש גמילות-חסד, סימן שהאיש נצרך ולמה צריך לבזותו? הבקשה כשלעצמה - יש בה משום השפלה. למה להכביד עליו? אין מקשין..."

ההלוואות ניתנו תמורת פיקדון, משכון. לא היה שמאי מומחה כמותו. ר' זאוויל ידע ערכו של כל חפץ שהביאו לו. נשים היו מביאות למשכון את הפנינים שקיבלו כמתנת-אירוסין. במשפחות עניות היו מעניקים לכלה ענק דמיוני פנינים. הכלה עצמה לא ידעה על כך וענדה שנים הרבה את העדיים האלה בהרגשה טובה, שגם לה יש פנינים אמיתיות. אך כאשר אישה כזאת הביאה את פניניה לר' זאוויל, הוא הבחין בכך וידע את ערכן האמיתי, אך מעולם לא גילה את הסוד לאישה עצמה. קיבל את הפנינים כאמיתיות לצורך מתן הלוואה. אך כיוון שכספי הגמ"ח הם כספי ציבור, והוא כנאמן חייב לשמור עליהם, צירף אל הפנינים המלאכותיות חפץ בעל ערך משל עצמו, כדי שיהיה כיסוי להלוואה (למקרה שאותה אישה לא תוכל לעמוד בהתחייבותה).

ר' זאוויל הקפיד כל כך עם עצמו, שמעולם לא קנה בגד חדש... אבל זיכה רבים בבגדים חדשים, בייחוד לקראת חגים.

כשהלך לעולמו הותיר אחריו רק תכריכים וצרור שכלל 75 אגורות.

(על פי "הגמ"חניקים", לוי יצחק הירושלמי, "מעריב")

שאלות לדיון:

1. האם דמותו של ר' זאוויל תואמת את ההגדרות שלכם לאנשים מופלאים? במה?
2. בקטע שלפנינו מתוארת דמותו של ר' שמואל, וניתנות דוגמאות לדרכו בחסד. מה מתוך זה הרשים אתכם ביותר? מדוע?
3. "ר' זאוויל שהיה ממונה על קופת הגמ"ח, הקפיד כל כך עם עצמו, שמעולם לא קנה בגד חדש". מדוע הקפיד כל כך עם עצמו? מה דעתכם על כך?

כרטיס חשימה הבוצתית

ר' שייע, וקופת הגמ"ח שלו

ר' שייע נולד בצפון אפריקה, עלה ארצה בגיל צעיר והשתקע בירושלים. בבואו לעיר נדר נדר שלא לצאת את גבולותיה ואכן לא עזב אותה אף ליום אחד.

במאה שערים היתה לו חנות קטנה לבדים. ורק שעות אחדות בכל יום עסק במסחר. הוא ביקש להשתכר רק כדי לספק בצמצום ובכבוד את צורכי משפחתו, ומשהגיע לפדיון בסכום מסוים, סיים את עסקיו.

החנות הקטנה שימשה למטרה נוספת: גמ"ח. דומה, כי מספר הפונים לגמ"ח גדול היה ממספר הקונים. קופת הגמ"ח היתה קטנה יחסית, אך מן המעט שהיה ברשותו, נהנו הרבים.

ר' שייע דיבר יידיש ועברית וקבע לעצמו מנהגים משלו. במחצית השנייה של השבוע ולפני החגים ישב עד השעות המאוחרות של הלילה בחנותו כשהוא רכון על הספרים שהיו מונחים לפניו, וחיכה לנצרכים, ולעתים טרח והלך אליהם. רק הגיעה לאוזניו שמועה שפלוגי חסר דבר, והוא היה עומס על שכמו את הדאגה למילוי החסר. רק נלחש על אוזנו שמשפחה חסרה מצרכים לשבת, והוא היה טורח לספק את הדרוש. רק סופר לו שיהודי זקן צמוד למיטת חוליו ואין מי שיעזור לו, והוא חש לביתו והחיש לו עזרה.

הוא הכיר את האנשים הנזקקים. לכן ידע, שהללו ימאנו לקבל נדבה. ר' שייע נתן רק גמ"ח. לא מתת ולא מתן בסתר. שלא לבייש ושלא לקלקל את המידות.

הוא נתן גמ"ח בלב חפץ, בלי ריבית, ואפילו בלי משכון, והסתפק בהתחייבות ללא ערבים, שהכספים יוחזרו, "לכשירחיב", והאנשים החזירו בלי התראות, בלא צורך לזרזם ולעוררם. כל אחד ידע: כל שיחזיר, יעזור לזולת. הכספים שייכים לציבור. גמילות חסדים גוררת גמילות חסדים.

הגורל התאכזר לר' שייע. במיטב שנותיו פקדה אותו מחלה קשה. הוא ירד מנכסיו המעטים. מצבו היה דחוק ו"הגיעו מים עד נפש", אך הוא המשיך בגמ"ח ונתן הלוואות גם ממיטת חוליו, רק לעצמו לא דאג. אמרו לו: "ר' שייע, גם לך מותר לקחת הלוואה מהגמ"ח". הוא דחה את כולם באומרו: "אני רק נאמן של הגמ"ח. לא אפר אמונים".

והוא לא לקח.

(על פי "הגמ"חניקים", לוי יצחק הירושלמי, "מעריב")

שאלות לדין:

1. האם דמותו של ר' שייע תואמת את ההגדרות שלכם לאנשים מופלאים? במה?
2. בקטע שלפנינו מתוארת דמותו של ר' שייע וניתנות דוגמאות לדרכו בחסד. מה מתוך זה הרשים אתכם ביותר? מדוע?
3. בקטע מוזכר: "גמילות חסדים גוררת גמילות חסדים" – כיצד?

כרטיס משימה הבוצתי

”גברת עוף”

ביתה של חיה המר בת ה-94 גדוש בעופות. הם מצוירים על הכריות, על התמונות, על כיסוי המיטה. האגרטים מעוצבים בצורת עופות.

המר מכונה בפי כל ”גברת עוף”, ולא בכדי. עופות למשפחות נזקקות זהו מפעל הצדקה שלה, מפעל חיים. כבר למעלה מעשרים שנה שהיא מספקת עופות למשפחות נצרכות ברחבי הארץ. זה התחיל בביקור שיגרתי אצל הקצב. ”עמדתי בתור אצל הקצב הקבוע שלי, כדי לקנות עופות לשבת. לפני עמדה ילדה בת 13, וכאשר הגיע תורה היא קיבלה מהקצב שקית גדולה של עור ושומן. זה נראה לי מוזר וכשהגיע תורי שאלתי את הקצב: כמה כלבים וחתולים יש למשפחה של הילדה הזו? הקצב ענה שאין מדובר בכלבים או בחתולים, אלא במשפחה בת תשע נפשות. אבי המשפחה חולה מאוד, ואין באפשרותו לספק להם עוד עופות. מראה הנערה הזו העומדת בתור ומקבלת שקית גדולה המכילה אוכל של חיות לא מש ממני. מאוחר יותר חזרתי לקצב ואמרתי לו: בשבוע הבא כשהנערה תופיע, אני מבקשת לתת לה שני עופות על חשבוני.

בראשית מימנה המר בעצמה את העופות, אולם עם התרחבות מעגל ה”לקוחות” שלה, היא החלה לחפש תורמים נוספים שיחלקו עמה בנטל הכספי. ואלו החלו להופיע במהירות שהפתיעה אפילו אותה. מהארץ ומחו”ל שולחים לה המחאות, מפקידים כספים, ועורכים ערבי התרמה. כיום מאכיל פרויקט ההזנה שלה למעלה ממאתיים משפחות. המשפחה הנזקקת מגיעה לאטליז של גב’ המר ומקבלת עופות לשבת לפי הקצבה. גם משפחות צמחוניות זוכות לעזרתה, במקום לקבל את העוף הן מקבלות תחליפי בשר, ובמקרים מסוימים הקצבה כספית. את חשבון העופות היא משלמת לקצב מדי שבוע. ההוצאה כוללת כ-7000 שקלים בשבוע. בחגים עולה הסכום.

בעל האטליז אומר: ”אני מכיר אנשים רבים שעוסקים בצדקה וחסד, אך כזו מסירות מעולם לא ראיתי”.

(על פי ”מאמא עוף”, אורית זימר, ”דיוקן” מ, קור ראשון, 25.6.04)

שאלות לדין:

1. האם דמותה של חיה המר בת ה-94 תואמת את ההגדרות שלכם לאנשים מופלאים? במה?
2. בקטע שלפנינו מתוארת דמותה של חיה המר וניתנות דוגמאות לדרכה בחסד. מה מתוך זה הרשים אתכם ביותר? מדוע?
3. מדוע, לדעתכם, תורמים כה רבים מוכנים להשתתף במפעל חסד זה?

איך מתחילים?

לא מדובר במאמץ כה עצום, רק בניווט נכון של ההזדמנויות שיש. הזדמנויות שיכולות להפוך כל אחד מאיתנו לגומל של טוב וחסד.

לא מדובר בהקמת מרכזים לחלוקת נעליים לעניים, גם לא בבישול מזון להמוני רעבים. החסד הוא הרבה יותר פשוט, הרבה הרבה יותר זמין.

כמה פעמים ביום יש לנו את האפשרות "לפרגן" מכל הלב, לעשות "טוב" לשני, לעזור לו בפרט קטן כזה או אחר, להרים טלפון ולסייע, ולו במעט? וכמה מתעצלים? וכמה לא חושבים?

הדוגמאות רבות מספור, הנתונים קיימים והתוצאות תלויות רק בנו. העולם זקוק כיום באופן נואש למעשי חסד רבים ככל האפשר. אם כל אחד ואחד, בכל גיל, יקבל על עצמו לעשות רק טלפון קטן, "לפרגן" פעם ביום, לחשוב על השני פעם ביממה ולעשות מעשה של חסד פעם ב... בלי לבקש שכר, בלי לדבר על מה שעשו, סתם כך לעשות לשם שמים, כדי לבסס את עמוד החסד בעולם ואז...

- מה יהיה אז?
- אילו רעיונות קיבלת מהקטע?